СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 67. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 23-го березня 1939. No. 67. Jersey City, N. J., Thursday, March 23, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

МОДЕЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ХАТИ ЗДОБУВАЄ ПЕРШУ НАГОРОДУ

НЮ ЙОРК. — Американські пластунські відділи дівчат побудували моделі хатин ріжних народів. Пластунський відділ ч. 49, в якому є українські пластунки, побудували модель української хати. Ці моделі є тепер виставлені в нюйорськім департаментовім склепі Лорд енд Тейлор. Комісія, зложена з двох професорів Колюмбійського університету, архітектів Леопольда Арнода і Вілієма Лесказа, а також пані Рут Видерспун, що завідує діточими виробами на Світовій Виставі в Ню Йорку, оглянула всі ті моделі і першу нагороду призначила відділові 49 за збудування української хати. Другу нагороду дістав відділ 133 за збудування швайцарської колиби. Також висказано признання від. 157-му за збудування швецької хати, від. 2-му за збудування фінської хати; 196-му за англійську хату, а 6-му за американську.

Дах зі стріхи в українській хаті можна усувати, щоб показати глядачам також ціле внутрішне уряджлення української хати. Внутрі виразно видно поділ української хати дві світлиці і сіни, а також меблі, ціле уряджлення, аж до маленької мітли. Над будуванням цього внутрішнього уряджлення наглядала старенька українська бабуся, подають американські газети. Цю хату, як теж інші можна оглядати в згаданім склепі. Нагороду зложено на руки панни Наталі Кулинич.

ПОТРІБНО НОВИХ ПРОМИСЛОВИХ ШКІЛ.

НЮ ЙОРК. — Завідуючий нюйорськими школами, Гарольд Кембел, заявив, що для міста Ню Йорку чимскорше потрібно 30 нових великих промислових шкіл, які поміщалиб нових 50,000 учнів. Кембел говорив, що внаслідок великих вимог у промислі тепер багато учнів шукає нагоди вивчити добре якесь ремесло. Та нема для всіх приміщення в теперішних школах. Кембел говорив, що виховний комітет, заки рішиться на будову якої небудь промислової школи, радиться з представниками школи, яких фахів тепер найбільше потрібно. Тепер плянують відкриття таких промислових шкіл: цвітників, споювання рур, електричного споювання, машиністів моторів Діселя, повітряних уладжень, будови машин, будинків і кораблів.

УХВАЛЮЮТЬ ПОДАТКИ НА ВИПАДОК ВІЙНИ.

ВАШИНҐТОН. — Сенат ухвалив податкову тарифу на випадок війни. На основі тої тарифи накладаноб величезні податки для усіх тих, що заробляли великі гроші. Від приходу $2,000 плаченоб $60 податку. Від $10,000 $2,640; від $20,000 більше як половину, а від 10 міліонів майже все, бо 99 долярів від кожної сотки.

ОРҐАНІЗАЦІЙНИЙ ЗАКОНОПРОЄКТ ПРОВАЛИВСЯ.

ВАШИНҐТОН. — Орґанізаційний законопроєкт, якого добивався уряд, та на основі якого зрослаб сила уряду, в сенаті провалився тільки одним голосом. Правдоподібно, що урядові кола старатисьмуть цей закон щерaз предложити перед сенат.

ПАДЕРЕВСЬКИЙ ВИСКАЗУЄ СИМПАТІЇ БЕНЕШОВІ.

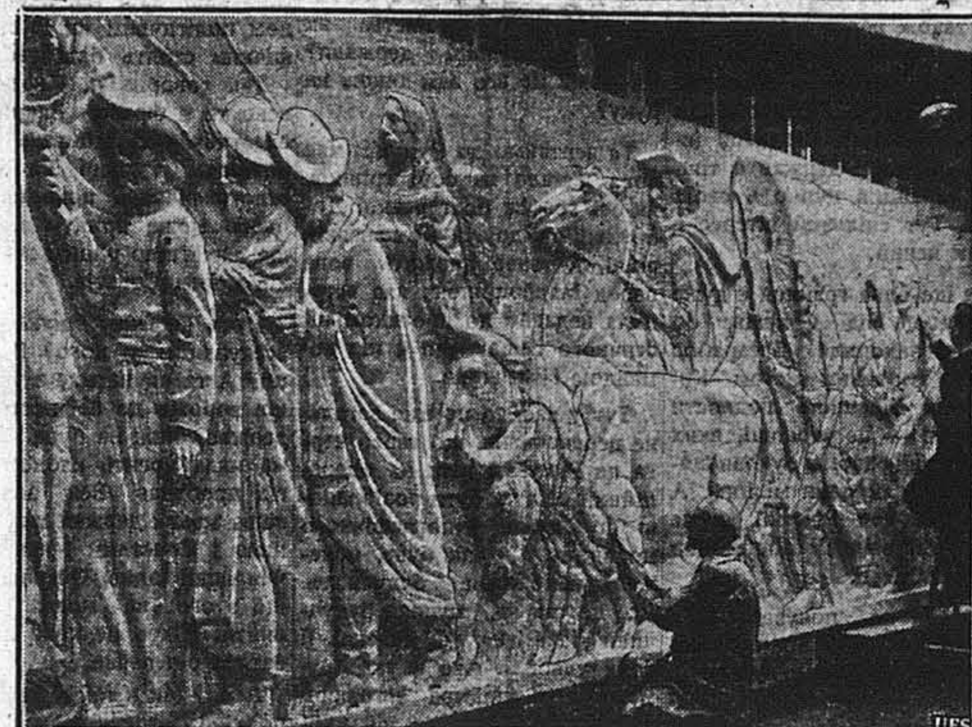
ШІКАҐО. — Відомий польський музик і політик Ігнатій Падеревський, який минулого року ґратулював польському урядови за захоплення чеського Тешину, тепер вислав на руки Бенеша лист з симпатіями з причини захоплення Чехії і Словаччини німцями. Падеревський запевняв Бенеша, що він є проти „безправства і панування брутальної сили".

ПОПУЛЯРНІСТЬ ДЮІЯ ЗРОСТАЄ.

НЮ ЙОРК. — Бюро публичної опінії під дирекцією Галопа, опублікувало, що популярність Дюія від часу засудження нюйорського політичного „боса" Гайнса, зросла вдвоє. Серед републиканських рядів чимраз частіше говориться про нього, як про майбутнього кандидата на президента з Републиканської Партії.

ГОВОРЯТЬ ПРО ІНФЛЯЦІЮ.

ВАШИНҐТОН. — В сенатськім спеціяльнім комітеті, в якім розградали справу срібла, розвинулась дискусія між сенаторами й Еклесом, головою федеральної резервової системи. Сенатор Питмен сказав, що коли уряд пробував всякі способи, крім інфляції, щоб піднести ціни, то чому тепер не попробувати й інфляції. Еклес відповів, що це буде штучне піднесення цін, а тому — ніяке піднесення цін, тільки обнинення грошей. Тоді сенатор Бора завважив, що коли ціль уряду дати людям в руки гріш, щоб вони його витрачували й в той спосіб піддержували торговельний оборот, то чому не попробувати формулки Тавнсенда і не дати старим людям великих пенсій? На це Еклес відповів, що пенсій треба, але не таких, які пропонує Тавнсенд.

В ЧЕСТЬ ПІОНІРІВ.

У Ґейдж Парку; в Топіка, Канзас, виставлять величавий памятник американським піонірам. Виконує його в вапняку різьбар Фред Торі. Памятник має 45 стіп довжини.

ЗАЙМАНЕЦЬ СУДИТЬ.

Перед окружним судом в Самборі почалася розправа проти трьох дівчат, абсольвенток Учительського Семинаря У. П. Т., яким акт обвинування закидує приналежність до О. У. Н. Тим разом на лаві обвинувачених засіли: Марія Менцінська, сестрінниця відомого українського співака б. п. Менцінського, Марія Нижник та Теофіля Яворська. М. Менцінській закидує акт обвинувачення ще й провідництво жіночого гуртка О. У. Н. в Самбірщині.

ЩЕ ОДИН „ПРИЯТЕЛЬ" УКРАЇНЦІВ.

„Політика" з 10. II. приносить інтервю з був. маршалом сойму, вчехпольським лідером Тромпчинським, у якому той торкнувся також української держави.

„На мою думку, сказав марш. Тропчинський, справа української меншини є одним з найважніших питань, які ваготіють на майбутньому Польщі. Я був довгі роки великим приятелем українців, але переконався, що яканебудь згода з ними є неможлива. Позатим вони рішені працювати на шкоду Польщі, а особливож як німецьке знаряддя.

„Перед 10-літами відбував я припадково в Карльсбаді довгі розмови з о. Митрополитом Шептицьким. Але саме тоді ми одержали з Женеви вістки про виступи проти Польщі посла Левицького на конґресі нац. меншин. Розмови з о. Митрополитом Шептицьким закінчилися висновком, що з теперішнім українським поколінням нема що взагалі дискутувати".

КОЛИ МЯСО ВОРОГ.

Мясо не шкодить людині, що вживає його умірковано. Тільки таки люди сами собі дочасно копають гріб, що ласують що-дня мясом. Ласі жируни мяса можуть сподіватися шлункових хворіб і передчасної смерти. Особливо старі люди повинні їсти уміркова-но мясо. Тільки люди на далекій півночі, де все зимно, можуть їсти подостатком і мяса і жиру.

БАГАТІ ЗЛОЖЖЯ АНТРАЦИТУ В ОКОЛИЦЯХ БУСЬКА Й СОКАЛЯ.

На просторі від Буська до Сокаля відкрили багаті зложжя високопроцентового вугілля із прикметами антрациту, найвартіснішого роду камяного вугля. Верства груба на 1. м. починається в околиці Буська на глибині коло 250 м. В околиці Сокаля ця верства сходить до глибини 750 м. Ці ложжя — як подає польська преса — відкрили вже доволі давно, одначе відкриття вдержували в тайні аж до часу ухвалення нового гірничого законодавства, щоб устійнити способи та можливости експльоатації.

„СЕСТРИ-НЕПОКАЛЯНКИ".

Не так давно померлий ґраф Е. Малинський, нащадок колишньої української православної шляхти Волині, залишив заповітом для орґанізації сестер-непокалянок свої маєтки Березне й Неміркв. Отак уперше усядуть на Волині ці сс.-непокалянки, яких досі тут не було. Працю свою вони вели досі лише на Виленщині й на Поліссі, „навертаючи" місцеве українське населення. Кат. Аґ. Пр., характеризуючи місіонарську роботу цих сс. на східніх землях і сподіваючись від них великих здобутків на Волині, каже про них так: „Непокалянки — це справжній білий К.О.П., католицька сторожа нашого пограниччя".

МОЛОКО МАЄ ВСІ ВІТАМІНИ.

Молоко має в собі всі потрібні до зросту та здоровля вітаміни. Має молоко в собі вітаміни А, Б, Ц, Д і Ґ. Тому дитина скоро росте, розвивається і здорова, коли плекає мама своїм молоком або коровячим, що свіже й відповідно розпущене водою. Перварене молоко тратить деякі вітаміни. Тому коли годуєте дитину вареним молоком або пастеризованим з міських молочарень, то треба дитині давати по трохи помаранчевого соку і трану.

СКАНДАЛЬНА ЕРОТИЧНА АФЕРА У ЛЬВОВІ.

Львівська поліція арештувала д-ра Генрика Рапапорта, бувшу ученицю шкільного заведення С. К. та Евгенію Берґ жінку приватного урядовця під замітом намовлювання учениць до неморальних вчинків. Ціла справа виглядає так: Поліція запримітила вже у грудні м. р., що вечором до деяких льокалів приходять у товаристві старших мужчин молоді дівчата, імовірно учениці, які відтак відвідували зі своїми принагідними товаришами ґарсонеру д-ра Генрика Рапапорта при вул. Вроновських 6. Крім того службовички жіночої поліц. санітарної бриґади ствердили, що Рапапорт поширює деморалізацію серед деяких учениць польських ґімназій, заманюючи на ховзку дорогу уявними користями, „срібними лисами", шовковими панчішками, дорогими сукнями і т. д. Співробітником Рапапорта був якийсь д-р Норберт Пар, як кажуть адвокат, якого дівчата називали „Ясьом". Коло 20 легковірних дівчат попало в павутин деправаторів. Були це здебільша учениці одного наукового заведення, що мало колись добру славу. Оба „адвокати" послуговувалися помічницями, які переводили набір серед учениць. Це б. учениця згаданого заведення С. К. та Евгенія Берґ. Жертви цієї афери — це здебільша дочки урядовців, одна навіть дочка директора сільських маєтків. Як виявило слідство, три жертви лікуються у лічницях, дві лікуються вдома, дві перейшли недозволені операції. Афера викликала у Львові величезне враження.

ДВО-ДУЛОВІ СКОРОСТРІЛИ.

Німецьке військо має тепер — крім звичайних, і дво-дулові скорострілн, звані „близнюками". Можна з них стріляти з обох дул на переміну. Коли одно дуло дуже нагріється, то можна вживати до стрілу друге. А можна стріляти і з обох дул нараз.

КАРПАТСЬКА УКРАЇНА ЗАВАЛЕНА МАДЯРСЬКИМИ ВІЙСЬКАМИ

БУДАПЕШТ. — Мадярщина покликала резерви. Її армія виносить тепер пів міліона жовнірів, а скоро виноситиме понад 700,000. Більша частина війська знаходиться на території Карпатської України. Є поголоски, що саме там зачнеться мадярський наступ на Румунію, якщо вона не схоче мирним шляхом віддати Мадярщині Трансилванію, яку забрала по світовій війні, а де є 1,200,000 мадярів. До помочі має стати Мадярщині Болгарія, що громадить свої війська проти Румунії на полудні. Болгарія хоче відобрати від Румунії забрану їй Добруджу.

Німеччина приглядається.

Всі зацікавлені, яку ролю відграє тут Німеччина. Кажуть, що вона ніби заховується „невтрально", а виступить як „посередник" тоді, коли мадяри добре побюються з румунами.

МАДЯРСЬКИЙ МІНІСТЕР ПРО КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ.

БУДАПЕШТ. — Американська кореспондентка Ен МекКормик мала розмову з ґрафом Чакі, мадярським міністром справ заграничних. Він признав, що Мадярщина згромадила в Карпатській Україні велику силу війська, але заперечив, що вона думає нападати на Румунію. Запитаний, як це було з Карпатською Україною, заявив, що уряд не питав Берліна в справі заняття Карпатської України, а тільки повідомив про це Рим. Але поступав у тій справі дуже обережно, виславши спершу на територію Карпатської України незначні військові частинии. Доперва тоді, як Німеччина не відповіла на прохання о. Волошина взяти Карпатську Україну під свій протекторат, було вже певним, що Гітлер відтягнув своє давне вето в справі спільної границі між Мадярщиною і Польщею.

За „мирну ліквідацію".

Ґраф Чакі заявив далі, що німецький уряд інтервенював в Букарешті й Будапешті, щоб „ліквідація Карпатської України" пройшла мирним шляхом.

Певний Гітлера.

Мадярський міністер заграничних справ запевнив американську кореспондентку, що як довго живе Гітлер, так довго не станеться Мадярщині ніяка кривда з боку Німеччини.

РУМУНІЯ І КАРПАТСЬКА УКРАЇНА.

БУДАПЕШТ. — На границі Румунії й Карпатської України є також нагромаджені й значні румунські військові сили. Спершу Румунія не хотіла нападати на Карпатську Україну, але як Мадярщина зачала займати К. У., то вона зголосила і свої претенсії. Хотіла заняти сусідну округу аж по Хуст, а в тому і залізницю, що іде з Мукачева до Ясіня. В тій окрузі є кілька сіл з переважаючим румунським населенням, яке, як відомо, відносилось дуже льояльно до української влади. Мадярщина відкинула ті домагання Румунії, а тільки заявила, що про це буде можна говорити пізніше, підчас переговорів.

У ПОЛЬЩІ ЗНАЛИ, ЩО СТАНЕТЬСЯ.

ВАРШАВА. — Польський уряд знав уже від довшого часу, що Чехо-Словаччина розлетиться і опиниться цілковито в руках Німеччини. Не знав тільки судьби Словаччини, але був певний, що Мадярщина забере Карпатську Україну.

Є ОДНА ОРІЄНТАЦІЯ: НА ПОЛЬЩУ.

ВАРШАВА. — Як в польській пресі, так і з боку усіх партій і груп, до соціялістів включно, піднялися тепер один і той самий голос: З уваги на ваґу хвилі залишити усі спори і непорозуміння і визнати тільки одну орієнтацію: на Польщу.

ПРОТИ БЕЗПРАВСТВА.

ЛОНДОН. — Англія повитала ентузіястично Альберта Лебруна, президента Франції, що прибув у відвідини, щоб ними заманіфестувати французько-англійську дружбу. Президент і англійський король наклеймили у своїх привітах гостро „міжнародню беззаконність".

ПРОТИ ДЕМОКРАТІЇ.

РИМ. — Вірити, повинуватись і боротись. Це є ті кличі, що мають обєднати фашистів і націстів у боротьбі з „демократичним бльоком", що хоче війни з тоталітарними державами. Таке заявила фашистська Велика Рада.

СУДЬБА МЕМЕЛЮ ВИРІШЕНА.

КОВНО. — Литва рішена віддати Німеччині пристань Мемель, яку дістала на підставі версайського договору. Мемель мав від 13. століття завжди німецьку більшість населення.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число в пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОВОРОТ ДО СТАРОГО

Коли Мадярщина почала свій окупаційний похід проти Карпатської України, вона рівночасно пустила по світі пропаґанду, яка мала на цілі змягчити прикре враження, яке цей непровокований напад на спокійний край мусів викликати серед усіх людей і народів, у котрих ще лишилася хочби крихітка морального почування. В цій пропаґанді говорила Мадярщина про широкі права для населення окупованої країни. Говорилося навіть, що люди будуть під Мадярщиною свобідніші, ніж колинебудь передтим.

Ішла ця пропаґанда з часу окупації Карпатської України по лінії старої мадярської ревізіоністичної пропаґанди, що її Мадярщина вела від кінця великої війни. У цій цілій ревізіоністичній пропаґанді Мадярщини за добуття назад країв, забраних від Мадярщини після війни, ця обіцянка автономії фіґурує дуже виразно. В ній Мадярщина давала до зрозуміння, що вона зрозуміла свою історичну помилку супроти немадярських народів; вона давала до зрозуміння, що на випадок, як Мадярщині вдасться дістати наново втрачені в світовій війні краї, вона вже не буде душити немадярських народів, але дасть кожному з них свободу розвивати свої національні питоменности.

З Ужгороду вже й приходить перша вістка про те, що, мовляв, Мадярщина надала Карпатській Україні політичну автономію. В чому полягає ця автономія, які саме права має мати народ Карпатської України, про це одначе в донесенні нічого не говориться. Це є дуже важне, бо зрештою й стара довоенна Мадярщина теж мала конституцію, а в ній говорилося гарними словами про права народів, яких одначе прав уряд у практиці не признавав.

Та хоча нема ніяких подробиць про цю нову мадярську автономію, маємо рівночасно певний натяк на те, як ця автономія буде виконуватися. Цим натяком треба признати мадярське донесення, що над столицею Карпатської України вивішено прапор царської Росії, що по краю розліплено урядові комунікати про автономію, писані мадярською й московською мовою, що по краю орґанізуються вже офіцири царської армії для походу на здобуття Росії. Ці факти показують, як розуміє автономію для Карпатської України нова Мадярщина: вони показують, що Мадярщина думає під покришкою автономії для Карпатської України піддержувати московську народність.

Ціль такої політики ясна. Населення Карпатської України українці. Колиб їм признати право розвою, вони розвинули би ще більше почуття своєї спільности з рештою українського народу. Це могло би скінчитися колись прилученням Закарпаття до решти України. Щоби до цього не допустити Мадярщина буде штучно насаджувати московську націю. Отже Мадярщина вертає до старої своєї політики сперед світової війни.

Подорож зі страху

(Румунія жде з острахом на „парцеляцію". Готуймось до великих подій).

До країв, що мають дуже невигідне положення і через ґеоґрафічні границі і через неприхильне сусідство, належить Румунія. Вона вправді має вигідний вихід на Чорне море, але, оскільки іде про оборону границь, це радше обставина некорисна, зокрема, коли нема до розпорядимости сильної военної фльоти. А на суші має вона з одного боку ворожо настроєну Мадярщину, з другого також ворожу Болгарію.

Та з одного боку може Румунія себе признати обезпеченою: від Східної **Галичини,** що є під Польщею. Спільний інтерес обидвох держав є тримати українців цупко в своїх руках. Тут спільний інтерес є цілком ясний.

Але ще одна границя є дуже непевна: це від Советів, бо Румунія захопила Бесарабію равом з головним містом Кишеневом. Більшість людности Бесарабії — це українці, яких є в Румунії разом з буковинцями більше як один міліон. А Бесарабія для Румунії дуже важна, бо звідтам лише один скок до Одеси.

Румунія не почуває себе певною, особливо від часу, коли через розкавалковання Чехословаччини розбилася і **Мала Антанта, плід „ґеніяльности" пана Бенеша.** Мала Антанта єднала в собі ті держави, котрі стали грубші на кошт побитої Мадярщини, тої справдішньої закали у самім серці Европи. Члени Малої Антанти ґарантували собі взаїмну поміч на випадок, якщо мадяри занадто би домагалися ревізії границь.

Але факт, що тепер Малої Антанти нема, а п. Бенеш вибрався до Америки викладати про демократію! Він її, як відомо, добре практикував на Карпатській Україні, юдячи одних українців проти других, і цілковито їх в цей спосіб ослаблюючи.

Повстала однак друга Антанта — **балканська,** яка в лютім радила на своїх зборах в Букарешті. Належать до неї: Румунія, Югославія, Греція та Туреччина. Мають і ті дві останні держави свої болі, але найважнішим є: оборона Румунії та Югославії проти Мадярщини.

А **Мадярщина,** опираючись на етноґрафічних засадах, усталених тогід в Мінхені, домагається передовсім від Румунії забраних нею територій з біля півтора міліонами мадярської людности. Мадяри, атакуючи Румунію з причин **етноґрафічних** — не можуть цього арґументу ужити проти Карпатської України, яка є українською. Та тут виступила Польща. І це вона так гарячо домагається „спульней ґраніци" а чому, ми дуже добре знаємо. Прецінь Польща зажадала від Праги аж усунення Ю. Ревая з міністерства! З цього не роблять польські ґазети тепер вже навіть жадної тайни. Але тут треба би запитати п. Гаху та п. Берана: а деж ваша честь панове, де ваше почуття достоїнства як голов самостійної держави? Чи може це все вам також на руку?

Та вертаймо до Румунії: має вона немало на собі грішків, як ось грабіж болгарської Добруджі по другій балканській війні. А тепер дрожить вона перед Мадярщиною, яка вступила недавно до протикомуністичного союзу, що є під командою Німеччини.

Тут у нас, то це вже загальне переконання, що тепер **черга на Румунію** піти на операційний стіл та **бути розібраною** по думці етноґрафічного принципу. Чи так буде, покаже найближча будучність. Все це так зв. „музика будучини", але і не так далекої. Її тони ударили уже в ухо румунського міністра заграничних справ **Ґафенка** і він вибрався для скріплення серця в гості до свого колеґи по фаху п. Бека у Варшаві. Тут заявив Ґафенку представникам преси таке:

„Наші розмови відбувались в дусі повного порозуміння і позволили нам осягнути скоро найкращі успіхи.

„Міністер Бек і я розслідили докладно міжнароднє положення, осягнули повне порозуміння між нами у всіх інтересуючих нас справах, а також в справі удержання і розвою добрих відносин зі всіми нашими сусідами.

„Розслідили ми також справи економічні та транзитові, особливо щодо безпосередньої комунікації між обома нашими краями.

Існує проект залізничого продовження Варшава—Букарешт почерез Дунай до Софії і до Сальоніки. Справу ту розслідила комісія, що радила в грудні в Букарешті. Є також іще плян, що цікавить у високім ступені як польські так і господарські круги, а іменно справа сполуки водною дорогою через канал, що злучив би Вислу з Прутом, щоби кораблі з Висли могли дістатися водною дорогою аж до Ґалацу, до Дунаю, та щоби в той спосіб повстала водна злука від Балтійського аж до Чорного моря.

„Щодо **Підкарпатської Руси** — то ту справу ми дуже добре розслідили, як і всі інші питання, що інтересують Польщу як і Румунію. Маємо тут до діла з віденським арбітражем. Будучий розвій подій будемо слідити з увагою і в дусі цілковитої згоди.

„Щодо Мадярщини — то я бажаю приязного наближення між нею і Румунією, тимбільше, що мою вітчину лучить з нею багато питань. Мадярщина і Румунія повинні знайти дорогу до безпосереднього контакту. Ми є прецінь сусідами і наші краї так під оглядом політичним як і ґеоґрафічним стоять біля себе".

Так говорив п. Ґафенку, а всьо то є фрази. Закриваючі властиву суть: **боязнь перед розділом Румунії на основі етноґрафічного принципу.** До цього може прийти не скорше аж Гітлер рішиться на похід проти Советів.

І ось Ґафенку шукає собі асекурацій: у кого? В Польщі? А та чи не має з усіх боків ворожо до неї настроених держав? Чиж не буде вона сама мала досить клопоту? Тогід пробував Бек заложити союз малих держав між Польщею і Советами і навіть до Финляндії їздив. Очевидна річ, що зтого не могло нічого вийти. Ніхто не хоче анґажуватися в непевне.

А ми? Ми в таких хвилях не повинні тратити рівноваги духа. І це до нас всіх відноситься — також і до тих, що є в Америці. Час працює для нас. Біда, що ми самі завжди спізняємося і події заскокують нас неприготованими.

Першу **„Січ"** і **„Краевий Комітет Січовий"** заложено в Ужгороді рівно перед 19 роками.

І як би тепер стояла Карпатська Україна, якщо би бодай в що другім селі була вже активна „Січ"! Але лінивство духа і ненависть до активности — не допустили до того! Очевидно, що тут ще є велика вина і — Праги!

І біда, що в нас є велике завзяття і велика ненависть проти своїх власних братів і сестер. Це страшна спадщина по давних невольниках: кріпаках та панщизняках? Нам треба завзяття, але проти — ворогів.

Та їзда Ґафенка до Варшави — це доказ, якого великого страху окупантів українських земель. Це добрий знак — а ті пляни з каналами і т. і. це звичайні „буйди" для замаскування властивої сути цеї виправи і **страху!**

Клим Обух.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

БЛАГАЛИ І ОСТЕРІГАЛИ ПРАГУ

З останніх чисел „Нової Свободи", що до нас тепер надходять, видно як на долоні, що в Карпатській Україні наші провідні люди пробували на всі способи проговорити до політичного розуму Праги, щоб вона змінила політику і не доводила себе і Карпатської України до нової катастрофи. Це видно виразно також і зі статті Федора Ревая, поміщеної в „Новій Свободі" з 5. березня б. р. Ось вона:

Чому це проволікання?

Перед кілька днями подали ми, що сойм Карпатської України є скликаний на день 2. березня цього року. Ми після найчистіших виборів у новітній історії нашої країни не сумнівались в тому, що нашим урядом подане предложення на скликання сойму не буде мати в Празі ніяких перешкод та піде все в гармонійній згоді, щоб нарешті наші ведучі політики, державні мужі могли взятися до консолідаційної праці та зорганізувати нашу всебічну адміністрацію та господарку так, щоб вони знаходилися на висоті свого завдання.

Зайвим є стверджувати той факт, що ізза дотеперішньої шахової гри на політичному та господарському полі між Прагою і Хустом, наші чинники не мали часу провести в життя всі ті реформи, які були в нашій програмі, бо принципіяльного нашого становища Прага не хотіла й очевидно, ще все не хоче зрозуміти. А це нерозуміння наших справ відбилося на нашій країні дуже шкідливо, бо наш уряд утратив увесь час в переговорах та в сталім переконуванні празьких політичних чинників, що наше становище є справедливе, правдиве та льоґічне.

Становище центральної влади унеможливило скликання сойму Карпатської України.

Празька влада це скликання стало проволікає, а щоб ще більш дратувати наш політичний та господарський розвиток, вона посилає сюди ґенерала Прхалу. Провід УНО та все наше громадянство однозгідно, без винятку вже сказали своє слово та належним способом зайняли своє становище щодо іменування третього міністра Карпатської України.

Поруч з цим наша влада виразно подала до відома, що вона вповні солідарна з доманганням українського народу і що з цього становища не відступить. Отже не диво, що наша влада саме ізза своєї рішучости має у всього нашого українського громадянства глибоке необмежене довіря, — наш народ з великою пошаною ставиться до неї.

Ціле це поступовання, якого не хочете тут належними виразами схарактеризувати, є нам більш ніж дивним. Це поступовання прозраджує не тільки злу волю супроти українського народу, але водночас стверджує, що Прага й надалі немає політичного хисту та такту, не має вседержавного перегляду...

Важко зрозуміти цілу цю гру, яка може дуже погано відбитися на нашій федерації. Булоб дуже на часі, та корисним і бажаним, щоб у Празі раз уже зазоряла державно-політична мудрість, щоб нас не постигли ті події, про які міністер закордонних справ Чехо-Словаччини в свому останньому експозе говорив. Він пригадав, що центральна влада мусить вести таку внутрішню політику, щоб Мінхен не стався вступом до другої катастрофи.

Ми отже з нашого становища не можемо зрезиґнувати, бо не хочемо газардувати з нашими національними святощами, і не тільки бажаємо, але й вимагаємо, щоб у федерації перестало вже раз газардування! Стоїмо на нашому становищі нетільки на основі конституції, але й ізза життєвих та національно - культурних причин. Ми собі не бажаємо, щоб нас празька політика знов довела до таких подій, яких ми кінцем минулого року були свідками і які так болючо відбилися на нашому національному тілі.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

М-шович. — Фейлетону не зрозуміють в такий спосіб, як Ви собі цього бажалиб. Такі справи як з гимном чи Заповітом не можна збувати „мимоходом". Треба про це писати окремо і наскрізь серіозно. Тоді буде з того користь.

П. З., Арнолд, Па. — Лист доказує про великий патріотизм автора. Але в листі мало фактів про біжуче життя в згаданому селі. Для ширшого круга читачів він буде нецікавий.

І. Д., Ню Йорк, Н. Й. — У. Н. Союз дав від себе $1,500. Ті гроші, як і ті, що їх висло „Обєднання", пішли на Карпатську Січ. Ті, що організували Карпатську Січ, дали нам знати, в якім вони положенні знаходяться: без грошевих засобів, зброї й приміщення. Саме тепер буде нам треба заманіфестувати себе в Америці й під культурним оглядом на Світовій Виставі. Українську справу треба нам тут розголошувати ріжними способами. Культурні виступи мають також своє значіння.

В. М., Ню Йорк, Н. Й. — Як і чим допомогти?

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина перша.

(35)

Німець на приказ царя підійшов на пальцях до сидячої на кріслі цариці, уважно приложив собі палець до чола, розкладав руками і значучо двигнув раменами.

Цар з тревогою ждав, що скаже чужосторонний лікар.

— Ґосударю, — сказав Бомелій — Господь Бог може помагати її маестат государині-цариці. Недобрий чоловік — государю.

— Що? що? — отруя!

— Ні великий государю — отруї нема! А лихий чоловік накоїв таке... як же це називаетсья?

— Уроки, чари?

— Так, государю.

Анастасія поблідла, втратила притомність.

— Німче — скричав цар — ти її наполохав.

— Государине-царице — сказав Бомелій — не бейся. Господь Бог милостивий! при помочі Божій всьо добре пійде. Помогти не можна, тільки треба злого чоловіка на бік, — далеко...

— Ходім, німче, а там мені скажеш, — заявив цар.

— Государине - царице, — продовжав німець — нічого! твое величество буде здорове і спокійне; я так зроблю, як не мож ліпше.

Цар вийшов з Бомелієм.

— Говори, німче, всю правду мені кажи — крикнув цар.

Государю - царю — сказав німець — є в чужі краї наук; в Росії нема наук, а в наших краї е наук і через ті наук я можу знати, що де є і що буде наперед. Я по звіздах небесних уміти читати і своя доля скажу. У вас в Росії говорить народ, що це знання від чорта. Ні, государю, не вір таким річам; наук не від чорта а від Бога. Як може бути, щоб наук був відчорта? Я багато учився всяких наук, я учився богословія, вірю в Тройца одиносущна і в Господ наш Єзус Крістус, та як же може бути, щоб наук був Богові противна.

— А коли ти учився богословія, — сказав цар — то як же ти, німче, не дійшов до того, що наша грецька всхідна віра є правдива християнська і длятого то остаєш в своїй лютеранській ереси і Господа нашого називаєш Єзус Крістус?

— На всьо треба часу, великий государю, я багато читав святії отці — сказав Бомелій — і видів із їх книги, що в римська віра неправильна та хотів пізнати віра грецька, але в нашій землі нема віра грецька, я нарошно приїхав у твоє царство, щоби научитися, яка віра грецька, і тепер, коли побачив, як в православна віра велика сила, то бажаю приняти грецька віра, охреститися правдивим хрещенням.

— Це гарно, німче; — у мене в моїм царстві для чужосторонців нема примусу що до віри; сам бачиш, що у мене проживають спокійно і анлійські і голяндські люди, та й ти, коли хочеш, можеш лишитися в своїй вірі, а коли бажаєш стати з нами одної віри, то ще ліпше.

— Тільки, великий государю, не погнівайся на мене за це, що скажу: духовна чин не хоче знати наук і не вірить, щоби правдива віра далеко завела... Я приходив до того протопопа Сильвестер, думав, що він дуже учений чоловік, о, пфуй, ні! Я його зачав питати, думав навчитися від нього, а він зі мною не хоче говорити, нічого сам не знає, а такий гордий, бо має у тебе ласку, думає, що він розумніший і знатніший як всі люди в твоїм царстві. Але чудовський архимандрит, — ах який то мудрий, розумний чоловік! чого він не учився! а то не гарно, великий государю, що в твоїм царстві нема школа, нема наук.

— Знаю — відповів цар, — що це не гарно; а ти думаєш, що з нашим народом що зробиш? Ти думаєш, наші люди такі як ваші? Вони не так сотворені Богом, щоби чого научитися.

А длячогож, великий государю, твоє царське величество русского роду, а такий чоловік і так всьо знає!...

— Абож я руский, — сказав цар — мої предки з Німеччини прийшли, а роду були славного цезаря Августа римського від брата його Пруса і поселилися над балтійським морем при ріці Русь та й з того Русь прозвалися.

— А, — сказав Бомелій — твій рід велика, велика рід! В цілій Европі нема такого славного старинного року, як твій, государю. Тож тобі доконче заволодіти Ливонією, балтійським морем, бо там твого роду вітчина.

— Так, цей край то відвічна вітчина і длятого ми стараємося, щоби був під нашим скриптром.

— Ба, — сказав Бомелій — і Бог тобі помагає, великий государю, ти побіджуєш чужосторонних ворогів, а коби тільки міг побідити також внутрішніх ворогів. Вони небезпечні. Від домашніх ворогів не мож устеречись. А у тебе багато ворогів довкола, государю, дуже багато. Вони хотять, щоби ти самодержавний не був, щоби після їх ради всьо робив, ти такий мудра, цар, ти сам можеш володіти народом своїм; ти мудріший від всіх, ти хоробрий... Бог свідком нема такий другий государ в цілій Европі і на цілім світі, як ти — а твоє нещастя, що у тебе слуги фальшиві. зрадники, лиходії... твій бояра... О!... вони тобі добра не бажають, собі власть взяти хоче. Та цього не буде. Великий государю! Я скажу твому величеству, що знаю на звіздах читати, і що на перед буде, всьо дізнаюсь, маю такий книгу. О! той книга треба двацять літ читати, та ще других сто книг читати, та лише оді зрозуміти, що в той книга написане. Я з той книги буду все знати...

(Далі буде).

Відповіла.

—Нам, мужчинам, непотрібні жінки, бо папуґу можна дістати за пару долярів.

— Для нас жінок справа дещо тяжча, бо осел багато дорожчий.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДО ІСТОРІЇ ЛЕМКІВЩИНИ.

Тому кілька місяців, був поміщений в часописах спомин хорунжого Подобинського про Січових Стрільців із Лемківщини, їх героїчні подвиги та хоробрість, де підчеркнено, що про те все так мало пишуть, бо ми самі, лемки, про те не подбали, щоби доповнити ту прогалину, котру в минулім занедбали. Я від себе хочу підкреслити, що слушні завваги. Тому я бажаю дещо причинитися до історичної памяти Лемківщини.

Подаю те, що мені вбилось в память, як у тодішніх часах малому ще хлопчині. По розпаді австрійської держави, в місяці листопаді, в 1918 р., вістка блискавкою перелетіла по Лемківщині, що повстала Українська Держава. Передавали радісну вістку зі села до села, що воскресла Україна. Однак не довго панувала радість, бо по кількох днях ми побачили польські леґіони, які переїжджали поїздом, озброєні в машинові кріси, на шляху залізничім зі Сянока на полудневий захід, Команьча, Лупків, до давньої мадярської границі. Це кожному стало ясно, що тут заноситься на щось грізного, не так то, як собі наші лемки уявляли, що немов із неба впала своя держава.

Однак не всі однаково думали, бо хлопці, котрі повертали з австрійської армії, розуміли цю важну подію, що потрібно підготовлятись до боротьби, бо так легко не приходить своя держава. Тому в ту мить почали орґанізувати селян до оборони, знаючи, що в Сяноці стоїть польська військова залога, тому виробили плян здержувати наступ польського війська в сторону Лупків, так довго, поки не надійде військо отамана Петлюри. Тоді загально така вістка була поширена, що зі сторони Турки, Балигороду мають прийти до помочі українські війська й тоді з західньої сторони вдарять на Сянік.

В тім часі, чотирьох наддніпрянських старшин прийшли до села й в Щавнім обняли службу в будинку австрійської жандармерії, видаючи розпорядки, навязуючи звязки зі селами, приготовляли селян до оборони з сіл: Щавне, Куляшне, Репедь, Радожиці, Команча, Вислік, Смільник і Лупків. Ці села при залізничім шляху. В тім сільськім русі, найвизначнішою людиною був Іван Купер зі села Куляшного, коло двацять кільометрів на полудне від Сянока.

Іван Купер ще молодим хлопчиною вступив до австрійської армії, як охотник, а по розпаді Австрії повернув старшиною в ранзі хорунжого й якимсь чудом привіз зі собою машиновий кріс. Він взяв на себе обовязок боронити залізничу стацію в Щавнім, скрився у відповіднім місці до оборони.

Одного дня надіхав узброєний поїзд під стацію в Щавнім, зупинився і з ваґону почали виходити по одному. Іван Купер підготовившись в засідці, стежив за кожним рухом поляків і кожного, що показався з ваґону привитав із машинового кріса.

Той привіт так був доцільний, що сорок сім ляхів пішло на тамтой світ. Ляхи збентежились і вицофали поїзд.

Плян селянської оборони був відповідно вироблений до гірського терену. Селяни мали переховану зброю з часів наступу російських військ у Карпатах. Вони розставили стежі по горах, здовж залізничого шляху за стацією, Мокре, що є другою від Сянока. Наступна Щавне в сторону Команьчі. Коли поїзд показався, то перша патроля давала знати вистрілом із кріса, а наступна повідомляла дальше. Тоді Юрій Купер вибігав на гору й трубів на горні „алярм"! Селяни вибігали з хат і ставали до оборони, а заразом подавали знати до сусіднього села Репеді, Туринського, Команьчі, Радожиць, Прелук, Смільника, Вислока й Лупкова.

Так наші селяни, лемки передержали три місяці, не допустивши захопити ляхам територію від Сянока під Лупків, очікуючи надходу українського війська. Аж при кінці березня в 1919 р. поляки виступили з більшою реґулярною армією, під проводом ґенерала Зелінського, так як згадує хор. Подобинський в своїх споминах.

Наші селяни не маючи певних відомостей про якунебудь поміч з тяжким болем мусіли уступати переважаючій і добре узброеній силі. Менше відповідальній, ховались по хатах. Провідники й визначніші мусіли рятувати життя переходом на Закарпаття.

Повище згадані наддніпрянці були несподівано заскочені; двох із них згинуло, зарубані шаблями, а двом удалось спасти життя втечею. Згинув Павло Білецький, буковинець і Павло Зубрик із Кожушного.

Інші провідники жиють на Закарпатті, а декотрі є в Америці. На Закарпатті є Гнат Гаргай з Репеді. Іван Добот із Туринського, Іван Купер і Юрій Купер і Гирчишин і Д. Д. з Куляшного.

Наша Лемківщина може бути гордою з того, що по віковій неволі, забута закутина Богом і людьми, має таких вірних синів. А села Щавне, Куляше, остануться в памяті лемківських твердинь. Поприч тих наших вірних синів, що поклали свої буйні голови за батьківщину, не забракло й тої ганебної зради, наших доморослих москвофілів, яких на Лемківщині не бракує.

Вони почали свою зрадницьку роботу. Почались доноси на тих, що брали участь в боротьбі. Їхні хати поляки пускали з димом, а мізерний дорібок забирали на поїзди; коні, корови, всьо господарське знаряддя. Стали катувати жінок і дітей. Настало чисте пекло. Чоловіків і старців вивезли до табору інтернованих, аж за Краків і там мучили голодом.

Лемківщина перша перенесла страшну польську пацифікацію, про котру до нині світ нічого не знає, бо в тих часах нікому до голови не прийшло, щоб заапелювати перед світом про ті варварські знущання над безборонним населенням.

Та нині минуло двайцять літ від тих подій, яких Лемківщина зазнала та про що усім мало відомо. Слушні завваги хор. Подобинського, щоби ми самі, лемки, подбали, щоби історія наша звязана була з великим українським народом. Полинувши думками в минуле, порівняючи з сучасним, хочеться голосно кричати, що границя України, не по ріку Сян, а гень по Попрад. А ми, лемки гордо держім жовто-блакитний прапор.

Іван Ринґо.

ОДИН МІЛІОН КОБЗАРІВ.

Недавно українська преса містила цікаву статистику: „За сто років розпродано не цілий міліон „Кобзарів" Т. Шевченка". Це рішуче замало, коли числити, що нас є 45 міліонів. Щоб впродовж сотки літ така чисельна нація розкупила лиш міліон примірників твору свойого національного пророка! Це є доказ малої свідомости наших людей.

Також відносно мало розходиться наших часописів. Наприклад, одинокий український жіночий часопис, що почав виходити три місяці тому в Дітройті, за той час здобув всього 400 передплатників. Це теж рішуче замало, беручи під увагу велике число нашої тутешньої еміґрації.

А. Г. Буловусова,
Дітройт, Міш.

ПОТРІБНО ЗЛУКИ ВСІХ ОРҐАНІЗАЦІЙ.

Перед минулою конвенцією багато говорилось про те, щоб привезти до злуки всі наші тутешні українські запомогові орґанізації. Це була добра думка. Бо коли ми хочемо подати поміч рідному краєві, то мусимо самі бути сильні. А ту силу ми осягнемо тільки шляхом злуки всіх більших орґанізацій.

Бо так, як тепер є, тої злуки нема. Урядники відділів вихвалюють свої орґанізації, а гудять інші. З їх говорення виходить, що їх орґанізації є найкращі, а також, що інші є погані. Колиб злучилися всі орґанізації, то вони не гудилиб свого, а тільки хвалили. В той спосіб вдалосяб нам придержати при собі й молодь.

Бо наша молодь відскакує від нас головно тому, що ми не можемо їй показати таких великих орґанізацій, як американські. Але, колиб всі наші орґанізації злучились, то вони створилиб вже одну справді велику орґанізацію, якої не повстидавсяб ніхто. В той спосіб ми придержалиб і молодь, а також створилиб велику силу, якою можнаб було не в однім помогти рідному краєві.

М. Куба, від. 369 У. Н. С.

ВІД ВИСТАВОВОГО КОМІТЕТУ.

Українсько - Американське Виставове Товариство повідомляє, що в обіжниках, висланих недавно з підписами Комітету, є через помилку подане імя п. Плятона Стасюка, що не є членом Комітету.

За Укр. - Ам. Виставове Т-во:
Д-р С. Демидчук, секр.

КОМУНІКАТ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

В Европі діються преважні події. Наша Земля знову крівавиться. Українська Нація знову затрівожена. Зрозуміло, що все те відбивається і на нас в Америці. Ось тому і українське жіноцтво мусить тепер пильно слідити за усіми тими подіями в Европі і за долею нашого Рідного Краю.

У цій хвилі треба нам усім виявити якнайбільшу активність. Ми не сміємо оставати позаду тих, що там на Рідній Землі складають такі жертви для справи визволення України. Всі ми мусимо брати участь у найдрібнішій акції, що змагає до несення помочі нашій визвольній справі. Ми мусимо бути на всіх вічах і зібраннях, на яких підноситься голос протесту нашої іміґрації. Мусимо бути при кожній збірці на допомогу Рідному Краєві. І мусимо піддержати усіми силами кожну акцію в Америці, що допомагає визволенню наших рідних сестер і братів.

Тож усі до діла. Виступаймо всюди як одна велика громада і в такий спосіб виявім ділами наші симпатії до горем прибитої Карпатської України. І виявім нашою постановою і нашими жертвами нашу пошану до геройства Карпатської України.

Союз Українок Америки ніколи не стояв осторонь народньої праці. Тож продовжуймо далі ту працю і сповнюймо далі совісно й чесно наш національний обовязок: стояти вірно при Рідному Краєві й йому щиро помагати.

Головна Управа Союзу Українок Америки.

Пояснив.

— Стефане! Я чую, що ти женишся з якоюсь багатою вдовичкою для грошей.

— От, людські язики. Я на її гроші навіть не подивлюсь, — усе заберуть зараз мої вірителі.

ЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКУ УЧАСТЬ У СВІТОВІЙ ВИСТАВІ

Дальші жертви на участь української іміґрації у Світовій Виставі в Ню Йорку в 1939 році зложили:

Парохія св. Петра й Павла, в Джерзі Ситі, Н. Дж.	$10.00
Члени Тов. Українська Січ, від. 170 У. Н. С.	10.00
Члени від. 200 У. Н. С., Сэон Парк, Н. Й.	3.00
Тов. Запорозька Січ, від. 246 У. Н. С., Кромптон, Р. Ай.	10.00
Члени цього Товариства зложили	6.25
Тов. Просвіта, від. 129 У. Н. С., Гвайтстон, Н. Й.	15.00
Іван Кінань	1.00
Парохія св. Івана Хрестителя, Мікіспорт, Па.	10.00
Василь Ворґуль	1.00
Пітсбурський Конвенційний Комітет Ліґи Української Молоді Півн. Америки	25.00
Братство св. Михаїла, від. 350 У. Н. С., Стемфорд, Конн.	10.00
Український Ситізенський Клюб, Стемфорд, Конн.	10.00
Бр. св. Петра й Павла, від. 104 Провидіння	5.00
Бр. св. Петро й Павла, від. 257 У. Н. Союзу	5.00
Іван Зазуляк, Ню Орлінс	2.50
В. Морозович, Бранкс, Н. Й.	5.00
Українсько-Американський Горожанський Клюб, Алентавн, Па.	25.00
Український Червоний Хрест, від. 4, Ню Гейвен, Конн.	45.75
Український Червоний Хрест, від. 23, Бетлегем, Па.	10.00
Д. М. Рудакевич	1.00
П. М. Яремчук	1.00
Дорка Малейко	1.00
Анастасія Підґурська	1.00
Відділ 204 У. Н. Союзу в Ню Йорку	50.00
Бр. св. Андрія, від. 48 У. Н. С., Вилкс-Бери, Па.	5.00
Йосиф Кохан, Джоліет, Ілл.	2.00
Тов. Зоря, від. 69 У. Н. С., і члени	28.00
Бр. св. Николая, від. 293 У. Н. С., Бруклин, Н. Й.	10.00
Тов. Любов, відділ У. Р. С., Бруклин, Н. Й.	10.00
Відділи У. Н. Союзу з Дітройт і Гемтрамк, Міш.	50.00
Сестр. Н. З. Пр. Діви Марії, Джерзі Ситі, гора міста	10.00
Провидіння Стоваришення Українців Католиків в Америці	50.00
Д-р М. Сіменович, Шікаґо, Ілл.	10.00
М. Давискиба, Бостон, Масс.	15.00
М. Лисак, Орадел, Н. Дж.	5.00
В. Морозович, Бранкс, Н. Й.	5.00
П. Мороз, Росбури, Масс.	5.00
Стрілецька Громада, Нюарк, Н. Дж.	5.00
Бр. Сошествія св. Духа, від. 237, У. Н. С., і члени	16.60
Бр. св. Юрія, від. 307 У. Н. С., і члени	12.00

Всіх жертв досі зібрано $4,013.32.

Дальші жертви просимо слати на адресу:

P. O. Box 1014 Church Street Annex, New York, N. Y.

Чеки й грошеві перекази треба виписувати на імя:

Nicholas Muraszko,

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ:

ІСЕЛІН, ПА.

Союзові збори.

Заходом головного орґанізатора клівлендської округи, п. В. Загаєвича, відбулись в церковній галі в Сликвил, Па. збори відділів 126 з Сликвил і 400 Іселін, Па. Збори відкрив предсідник І. Пендишак, а на секретаря покликано п. Г. Дидіва. Пан Загаєвич зголосився до слова і в своїй обдуманій, та патріотичній промові повітав зібраних, висказуючи також радість, що хоч такий сніжний день, а проте поважне число зібралось на збори. Дальше п. Загаєвич почав пояснити зібраним про У. Н. Союз і про користи, які кожний член має з цього, що належить до нього. Жадна орґанізація, чи компанія, не може з У. Н. Союзом конкурувати. На жаль багато з наших людей ще того не знає й належить до чужинецьких орґанізацій.

Дальше були ріжні запити, на які п. Загаєвич кожному вдоволяюче відповідав. Кожний приявний був задоволений і кожний обіцяв стати членом цеї нашої орґанізації. На тих зборах обіцяно скликати ще одні збори, як лиш троха потеплює і на них знов прибуде п. Загаєвич, який пояснить молоді про Союз.

Далі говорилось ще про біжучі загально народні справи, як про Карпатську Україну, та відспіванням „Не пора", закінчено збори. Всі відійшли вдоволені домів.

М. Воловецький.

СКРЕНТОН, ПА.

Піддержую заяву.

Прочитав я в редакційній статті „Свободи" заяву нашого 123 відділу У. Н. С., що з нагоди 30-літнього ювилею нашого відділу, а також з нагоди 45-літнього ювилею У. Н. Союзу, що припадає цього року, наш відділ поставив собі за ціль в цей ювилейний рік зорґанізувати сто нових членів. Прочитавши це, я дуже зрадів, що наш відділ веде людей до таких корисних цілей. Дай Боже, щоб всі члени Союзу наслідували цей вчинок.

Я і моя рідня є все вдячна У. Н. Союзові за ту поміч, яку ми отримали й яка прийшла нам тоді, коли було нам найбільше потрібно. Про цю поміч я буду згадувати всюди. І кличу інших, щоб горнулись до своєї орґанізації, яка в критичних хвилях свого члена не покине.

Теодор Угляк,
член від. 123 У. Н. С.

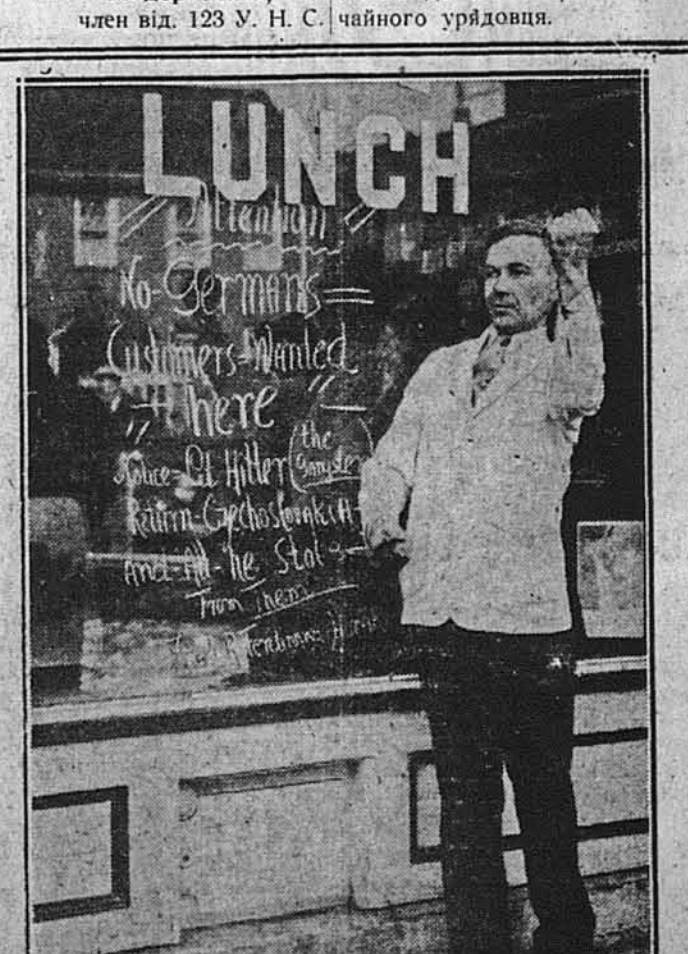
Гордість ґенерала.

При Наполеоні І. увихалося чимало темних людців, підлиз і плазунів. Наполеон часто показував свою владу супроти найвищих. На одному двірському балю він хотів затанцювати зі своєю далекою своячкою — голяндською королевою. Він відвязав від пояса шпаду і передав її найближчому ґенералові, щоб її потримав. Ґенерал відскочив збентежений і покликав льокая. Наполеон побачивши це, крикнув:

— Я помилився щодо вас! Але я вам докажу, що навіть для ґенерала це честь тримати шпаду імператора!

На цей оклик збіглися старшини і кожний з них хотів тримати шпаду Наполеона.

На другий день Наполеон зробив того, що схопив її — ґенералом, а ґенерала, що завагався був узяти її від нього післав до канцелярії на звичайного урядовця.

НА БЕЗПЕЧНУ ВІДДАЛЬ. „Не потребую німців!" написав на шибі свого ресторану Фред Р. Фердинанд Горак в Самервилі, в стейті Месечузетс. Він родився в Празі.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

БАЙОН, Н. ДЖ.

Коляда на Рідну Школу.

Громадяни укр. прав. церкви в Байоні занялись колядою і заколядували на Рідну Школу $12.25. Зложили по $1: С. Липа, М. Пахолок, М. Сеник, Л. Бачинський, А. Рейтар, І. Довгань, Ю. Бойко, Н. Мороз, М. Данько, А. Басараб; по 50 ц.: К. Гриник, М. Білик, С. Кудрик, О. Ковальський; Г. Баглай 25 ц. Гроші переслано через Обєднання.

С. Пахолок.

БРИСТОЛ, КОНН.

На народні цілі.

Тов. ім. Івана Франка, від. 390 У. Н. Союзу, на своїх зборах 15 січня ц. р. ухвалило з каси Товариства $5 на Карпатську Україну. Також члени зложили на народні цілі свою жертву. М. Сивяк зложив $5; І. Прухніцький (мол.) $2; по $1: О. Каламін, Ю. Ґрамошак, А. Гудчак, Т. Кінаш, А. Ярема, Е. Каламін, К. Гарасим, В. Батюк, П. Мельник, Т. Мацьолка, Р. Яцевич, І. Буґрин. Разом з каси товариства і члени $24.

Домінія Савяк занялась іще збіркою серед членів і члениць. Зложили по $1: М. Гитрин, Т. Гарасим, А. Саламан, Т. Піх; по 75 ц.: І. Баран; по 50 ц.: Й. Габріян, М. Бойко, І. Прухніцький (ст.), . Александрович; по 25 ц.: К. Александрович. Разом $7. Загальна сума $31, яку розділено як слідує: на Карпатську Україну $10, Рідну Школу $10, політичних вязнів $11. Гроші вислано через Обєднання на призначені цілі.

М. Савяк, секр.

КОГОС, Н. Й.

Коляда на народні цілі.

По коляді ходили члени молодечого клюбу і заколядували суму $111.05, з якої $53.25 переслано через Обєднання на Рідну Школу в краю, а решту на Вищу Школу в Стемфорді, Конн.

Коляду зложили по $2: О. Лесняк, П. Жмуд, Й. Білінський, Г. Бабяк, Г. Фромель! Іван Маласт $1.50; по $1: о. М. Лисяк, Й. Дзямба, П. Рокицький, А. Палка, Й. Куземський, Т. Бобрівець, М. Чубак, П. Дзямба, К. Сенчук, Текля Михаляк, М. Апостол, Т. Ґрацонь, І. Барна, П. Кавка, Ю. Ґунцарик, Л. Стакман, Л. Кусеницький, І. Цуковський, М. Білінський, Е. Скоренський, М. Мазула, О. Мазула, П. Буцинський, В. Либирти, А. Ґлушко, Український Молодечий Клюб, С. Палка, М. Михайлишин, В. Рензковський, П. Вершигора, Н. Заблоцький, М. Соколовський, Й. Грицишин, А. Ковтко, І. Конца, Д. Зальопаний, А. Мазурик, П. Постоловський, К. Варениця, В. Склярик, В. Поворозник, М. Мазурик, І. Колосовський, Н. Призвір, П. Задра, В. Волянецький, С. Фіялка, Т. Маліглуфка, М. Депутат, Л. Кавка, Н. Назарко, Марія Баюс, В. Коник, Н. Дубас, В. Сташко, Ю. Бакай, М. Каспер, К. Пакулець, І. Гринцук, Мілена Рогозінська, І. Краковський, М. Галашин, В. Партак, Марія Кузнір, Г. Базар, М. Говикович, І. Ядлош, Ф. Шаршанович, Анна Стемська, Анастасія Афінович, І. Криницький, Марія Лозінська; по 50 ц.: Т. Мандзей, І. Дзямба, Л. Ядлош, І. Гавран, І. Ґлушко, П. Шведа, М. Голояд, Т. Малицький, В. Курцичкий, М. Динько, Й. Филяк, П. Ковбаса, Магдалена Рензковська, Д. Кавка, Марія Конца, М. Куривка (стар.), С. Лицковець, М. Грегор, В. Стедник, І. Налесник, Анна Романовська, Марія Саламандра, Н. Тиньо, А. Лучковець, А. Дудар, С. Смедрик, П. Ґуреш, В. Конца, Т. С. Стерчин, Е. Робич, М. Процак, Д. Мричко, І. Коба, Софія Призвар, Т. Сорока, А. Бобяк, П. Ядлош, Г. Ґабура, А. Ґела, В. Ґабріел, Анна Федорчак, К. Сенчук, Ю. Гончарик, А. Ковтко, В. Конца, А. Ґела.

На школу в Стемфорді зложили по $1: о. Лисяк, Й. Дзямба, Й. Білінський.

КЛІВЛЕНД, О.

На визвольну боротьбу.

Заходом 8-го Жін. Відділу ім. О. Басараб влаштовано панахиду й концерт в її честь, а з тої нагоди в церкві зібрано $41.75, а підчас концерту, $58. Обі суми призначено на визвольну боротьбу.

ВУСТЕР, МАСС.

На народні цілі.

Гром. Йосиф Зазуляк переслав через Обєднання $10 з призначенням: на Світову Виставу і Карпатську Україну по $2.50; на часопис „Нова Свобода" в Хусті $5.

КРЕНБЕРІ, Н. ДЖ.

З родинного свята на Карпатську Україну.

У домі гр. Гринька Гірняка, на родинному святі з приводу його 52. уродин, зібрався гурток кревних і знайомих і при тій нагоді не забули на рідний край. Жертви зложили: Гр. і Параня Гірняки $3, Андрій Куч з Кренбері $1, Василь Саків з Фар Раковей, Лонг Айленд, $1, Василь Воробець з Джемейки $1, Юліян Кузів з Джемейки $1, Софія Кузів $1, Михайло Філяк з Ню Йорку $1, пані Анна Тесляк з Джемейки 50 ц. Разом зібрано $9.50 і призначено на Карпатську Україну. Переслано через Обєднання.

С. К.

ГАРТФОРД, КОНН.

Коляда на визвольну боротьбу.

Колядували: З. Саґан, А. Данилюк. Зложили по $1: К. Чепіль, А. Ковальський, І. Лемеґа, В. Лукасевич, К. Старковська, П. Шпаковська, К. Дом, А. Бродрик, М. Пащак, П. Микита, П. Солецька, П. Дерлиця, С. Саґан, А. Данилюк, Д. Гринчук.

Колядували: А. Ґвідзь, А. Бойчук, М. Курдина. Зложили по $1: М. Бойко, І. Бойко, І. Федоркевич, Е. Гудан, А. Ґвідзь, П. Костик, М. Шершун, С. Мотиль, А. Ґвідзь, П. Скібіцький, М. Вишинський, Н. Майшак, М. Кравець, М. Курдина, П. Побат, М. Корінь, Е. Лата, Г. Михайлицький, А. Медвідь, А. Апанович, А. Стефанів.

Колядували: М. Чізман, П. Маґера, А. Чізман. Зложили по $1: С. Вакалюк, Н. Сисоцька, М. Данилів, П. Брегоза, М. Чикало, З. Герман; по 50 ц.: М. Олійник, Т. Фіярчук, Т. Олексів, К. Ковальський, М. Павшак, Н. Борій, М. Небожук, Т. Якобчук, А. Мартинюк, П. Маціовський, М. Перекішка, Е. Мораська; В. Солдик, А. Косар, М. Похмурський.

Колядували: П. Апанович, М. Курдина. Зложили по 75 ц.: П. Мей; по 50 ц.: П. Косар, І. Бочук, П. Сорока, І. Войцешин, К. Мандзюк, Т. Єднорович, С. Янош, З. Процик, О. Олендер, Д. Палюх, О. Пільчак, К. Барняк, Е. Вовк, С. Шаркевич, М. Соха, П. Маґера, А. Руда; по 25 ц.: П. Семенюк, Е. Гринчук, М. Джура, М. Стельма.

На Карпатську Україну зложили по $1: проп. Т. Галенда, І. Нестерук, М. Курко, К. Курко, М. Ходань, П. Данилів; Е. Мокрицка 50 ц. Жертводавцям щира подяка.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

На Карпатську Україну.

Заходом Союзу Українок, від. 6, відбулось 5 лютого ц. р. свято в честь Ольги Басараб. З нагоди свята зібрано на Карпатську Україну $20.78. Жертвували по $1: о. В. Турула, В. Гричук, М. Дмитрів, М. Андріїв; по 50 ц.: М. Микитинський, І. Колодзінський, К. Бащук, М. Дмітро, М. *Попович*, В. Бащук, В. Микитинський, О. Данилів, К. Гнатків; решта дрібними. Гроші вислані через Обєднання. На зборах Союзу Українок ухвалено вислати $10 на Рідну Школу і $5 на Жіночу Долю.

ЗА УРЯД ВІД. 6. С. У. А.:

Марія Дмитрів, голова; **Марія Дімітро**, кас.; **Анна Микитинська**, секр.

ВЕСТБЕРІ, Л. АЙ.

На Карпатську Україну.

З нагоди 25-літнього ювилею супружого життя гром. Михайла і Марії Гарасимишин гості зложили на Карпатську Україну $4.50. Зложили по $1: М. Гарасимишин, К. Шварц, Д. Нацюк; по 50 ц.: К. Дідух, В. Раціборський; по 25 ц.: Р. Каплун, М. Єнджейовська. Гроші вислано через Обєднання на призначену ціль.

К. Д.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Зо срібного весілля на народні цілі.

Дня 12 лютого ц. р. гром. Яків і Анна Процишині обходили свої 25-літні роковини свого подружого життя. Діти, родина і знайомі справили їм з тої нагоди несподіванку. В У. Н. Домі зійшлися гості і несподівано впроваджено туди ювилятів, яких привітав п. А. Швець і зложив їм побажання. Опісля гості засіли за стіл і гарно забавились. Серед забави не забули і про Рідний Край. На заклик п. А. Шевця зложили: Я. і Анна Процишин $1.50; по $1: М. Сидор, В. Сидор, С. Пацай, Д. Бойко, М. Бойко, М. Стаднік; по 50 ц.: А. Сусла, А. Сулима, А. Швець, В. Патрило, А. Реміник, М. Сирота, М. Камфонік, А. Топоровський, Т. Лаба, М. Заплітний, Мельник, Кілик, М. Яцишин, К. Січевич, Т. Чагарин; по 25 ц.: В. Бардачевська, М. Кармазин, О. Казан, М. Намака, Т. Лукиник, М. Гургель, Шелест, З. Сусла, І. Кафонік, Л. Голубічко, П. Гафійчук, П. Ґалоншка, М. Сарафін, А. Сусла, А. Комар, В. Бурак, М. Литвинець, Р. Шевчук, М. Балюк; решта дрібними. Разом $27.25. Гроші поділено: на Рідну Школу в краю $5, на місцеву Рідну Школу $5, на Народній Дім в Борках Малих $5, на Народній Дім в Турівці $5 і на Народній Дім в Блекстон, Масс. $7.

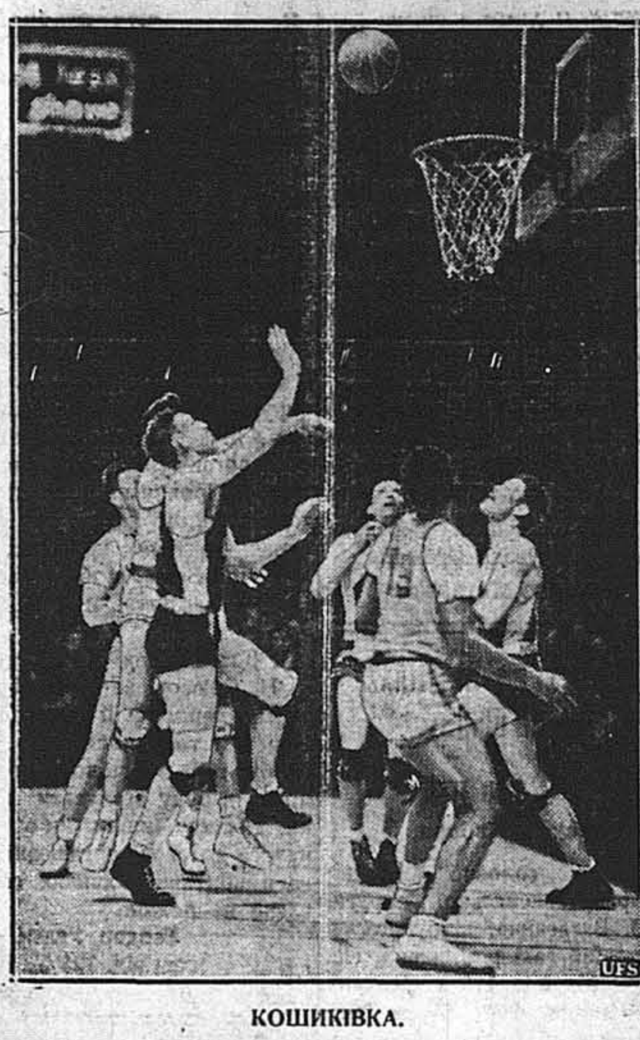
Односельчани з Борок Малих дуже нас просять, щоб ми присилали свої жертви на тамошній Народній Дім. Ми, з Вунсакет, висилаємо вже $150 і просимо зо свойого боку всі, що ще не дали жертви, а хотілиб дати, присилати до нас якнайскорше.

Антонина Яцишин,
147 Boyden St., Woonsocket, R. I.

НЕМА ЗГОДИ.

Лясаро Карденас, президент Мексика, та Доналд Ричберг, представник американського уряду, що його президент Рузвелт вислав до Мексика полагодити спір за конфіскату нафтових теренів американських громадян.

КОШИКІВКА.

Гра в популярну гру між двома університетськими дружинами в Ню Йорку.

БОСТОН, МАСС.

Помагаймо Карпатській Україні.

Чи можна забути за свій милий край, де ми родились? Ми, українські жінки, хоч під напором твердих обставин мусіли покидати рідний край і виїздити в світ за очі шукати кращої долі, то проте ми не можемо забути нашої України. І тут ми стараємося по змозі наших сил працювати для визволення рідного краю з чужої неволі.

А тепер, коли малій частині наших українських земель вдалося відітхнути лекшим життям й створити собі свою самостійну державу, ми, українські жінки, стараймось помогти тій молоденькій українській державі, Карпатській Україні. Наше сестрицтво св. Покрови на своїх зборах вшасиґнувало на своїх зборах $10 на поміч Карпатській Україні. Хоч це не велика сума, але наше сестрицтво загально помагає і на інші народні цілі, бо всіх їх уважає за потрібні. Гроші вислано через Обєднання.

Марта Берестецька, голова.
Марія Сілінська, кас.
Олександра Шафранська, рек. секр.
Софія Козак, фін. секр.

САВТ ДІРФІЛД, МАСС.

На народні цілі.

Заходом С. У. А. з Емгерст, в неділю, 19 лютого ц. р., відбулася в церкві Савт Дерфілд панахида з нагоди 15-літньої річниці мученичої смерти української геройки Ольги Басараб. Уставлено могилу, на котру покладено живих цвітів. Парох о. Середа відправив біля могили панахиду і виголосив проповідь, поясняючи ту боротьбу, яку веде нині український нарід за волю, а також про ту ролю, яку відграють в тій боротьбі українські жінки.

Щоб зо свойого боку виявити жертвенність приявні парохіяни зложили дар на Рідну Школу і на Карпатську Україну, в сумі $21.75. Зложили по $1: Е. Михаляк, М. Рева, Л. Намака, О. Сельський, В. Гудима, Г. Чаплій, Д. Атаманюк, О. Бутинський, Е. Вишньовський, А. Олексів, Й. Затирка, о. П. Середа, Г. Залужний, А. Болюх; по 50 ц.: М. Шевчук, Р. Намака, І. Михаляк. Дрібними в часі панахиди зібрано $6.25. Разом $21.75, які вислано через Обєднання з призначенням по половині на Рідну Школу і Карпатську Україну.

Уряд С. У. В. в. 25.

ШІКАГО, ІЛЛ.

На народні цілі.

Братство св. Степана, від. 221 У. Н. Союзу, переслало через Обєднання коляду на Карпатську Україну в сумі $25. Також переслало $22.50 на Рідну Школу в Галичині, яка то сума є жертви поодиноких членів. Зложили по $5: П. Кульпак, І. Марущак; по $2: Емілія Тягнибік, І. Прокопів; по $1: І. Гвоздь, Д. Медзяк, І. Карпа, Т. Шпикула. На зборах відділу 221 У. Н. С. члени зложили дрібними $4.50.

Тарас Шпікула.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На народні цілі.

Тов. Золота Липа на підприємстві, що відбулось 12 лютого ц. р., зібрало $9 на Рідну Школу в старім краю. Збіркою занялись пані Кондратюк і о. Венгер.

На своїх зборах 5 лютого ц. р. Тов. Золота Липа ухвалило $20 з каси на Карпатську Україну. Яким Загородний додав до того від себе $5 і разом $25, як також попередну суму $9, переслано через Обєднання на призначені цілі.

Уряд Тов. Золота Липа.

ТОЛІДО, О.

З забави на Карпатську Україну.

В неділю, 19 лютого, гром. Степан і Катерина Гавриляк обходили ювилей 25-літнього подружжя. З тої нагоди уладжено забаву, на котру зійшлося багато знайомих гостей. В часі забави гр. Д. Медвецький згадав про положення наших братів в краю, та просив зібраних про жертву на Карпатську Україну. Збіркою занялись І. Кульматицький і Смолінський. Зложили: С. Гавриляк $2; по $1: Д. Медвецький, Н. Скотинський, М. Крохмальна, І. Бурак, М. Кослина, А. Медецька, Й. Бобак, М. Корнова, Т. Панасійчук, М. Блясецький, І. Кульматицький, Смолінський, Н. Білан, А. Крохмальний, Т. Василинюк, П. Юркевич, М. Білан, М. Ліпка, К. Перій; по 50 ц.: М. Чорний, Н. Білецький, Р. Богаченько, А. Онисько, М. Кучкуда, І. Лоняк, Т. Миськів, П. Кульматицька; по 25 ц.: В. Коченаш, В. Зарічний, П. Зьонкевич, А. Пеляничка, Ф. Кучкуда; дрібними $1.07. Разом $27.32, які вислано через Обєднання на призначену ціль.

Іван Кульматицький.

ТОЛІДО, О.

На Карпатську Україну.

Гром. Д. Дмитро Медвецький, бизнесмен, та предс. від. 167., жертвував $5 на Карпатську Україну, які вислано через Обєднання.

І. К.

БРИДЖПОРТ, КОНН.

Коляда на народні цілі.

Члени відділу 5. У. Ч. Х. рішили піти з щедрівкою на Щедрий Вечір, щоб зібрали жертви на поміч Рідному Краєві. З вечері прийшло $17, котрі віділсано на Карпатську Україну. Щедрівки було $20. Разом $37, які вислано через Централю ОДВУ з призначенням на Рідну Школу і визвольну боротьбу. Зложили по $2: Яків і П. Велиток; по $1: Л. Бих, В. Федюк, С. Смедельський, Л. Чернявська, М. Гелькевич, П. Слівінський, Й. Підлуцький, А. Гончар; по 50 ц.: М. Велиток, В. Глива, М. Гарашкевич, М. Бакай. Занялись збіркою: А. Чернявська, А. Бих, Т. Красіцька, В. Глива і М. Велигорська. Жертводавцям щира подяка.

ЙОНКЕРС, Н. Й.

На рідне село в Ордехові.

Братство св. Івана Хрестителя в Йонкерс занялось збіркою на Народній Дім в Ордехові. Збіркою занялись: Андрій Вовк, предсідник і Андрій Вовк секретар. Зібрано $54.50, за що всім жертводавцям належиться подяка. Зложили по $2: С. Зиньо, М. Грубяк, А. Стецик; по $1: Т. Майчік, Н. Скробала, І. Скробала, М. Зиньчак, А. Верней, І. Сивих, В. Фидрик, С. Миґаль, А. Вовк, В. Мандзій, А. Вовк, Т. Грубяк, П. Середенський, Н. Япчак, Н. Палиця, Н. Гавриля, І. Майхрович, В. Мадарац, С. Котелець, С. Середенський, М. Лабяк, К. Цізонська, М. Миґаль, М. Миґаль, С. Фидрик, А. Сивик, А. Миґаль, І. Палиця, Н. Сивик, С. Коник, А. Костецький, С. Сивик, Н. Голютяк, В. Палиця, Н. Зиньчак, І. Лазірко, Т. Мадараш, В. Мидзян, І. Гуска, М. Зиньо, І. Зиньо, І. Кававко; по 50 ц.: Г. Сакала. Разом $48.50.

В неділю, 12 лютого ц. р., кревняки, приятелі і знайомі влаштували несподівану вечерю з нагоди 40-літнього ювилею супружого життя Василя і Анни Фидрик. По тій вечері староста Середенський згадав про життя ювилятів, а також і про будову Народного Дому в Одрехові; зібрано $6, котрі долучено до попередньої збірки. На тій гостині А. Вовк зложив привіт і виголосив гарний вірш.

Гроші, в сумі $54.50 вислано через Обєднання на призначену ціль.

ДІЯМАНТОВИЙ МЕТАЛЬ.

Для вигладжування порцеляни німці тепер виробляють так званий діямантовий метал. Щоб виробити його, домішують меленого діяманту до розтопленого заліза. Залізо застигає і так витворюється дуже твердий рід металю.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО.

(65)

Один з атарців розігнався до Тарзана з ножем і чуть не пробив його наскрізь. Та це запримітила Маґра і немов тигриця скочила на поміч тому, котрого вона кохала. З цілої сили пхнула вона атарця в бік. А цей, стративши рівновагу, повалився з ґалери в воду. Маґра тяжко віддихала. Їй ще тепер було лячно, що Тарзан міг знайти смерть і тепер лежати в крові.

Цей вчинок Маґри, хоч сам по собі не знатний, проте перехилив перемогу вцілости на бік Тарзанових приятелів. Вхопивши останнього атарця Тарзан шбурнув ним в воду. Тепер Тарзан приказав невільникам завертати і з цілих сил гребти в напрямку отвору до тунелю. Невільники послухали і почали гребти. Кругом була тиша. Чути лиш було плюскіт води від весел.

Скоро вони знайшлись знов на дворі. „Що робимо тепер?" запитав Тарзан Тетана. „Хіба удаймось до нашого міста", відповів той. Та в його голосі слідний був смуток. Тетан завважив: „Може мені вдасться переконати короля щоб вам дав поміч. Бо коли ні, то зле з вами буде. В нас такий звичай, що непрошених гостей вбивають".

На слова Тетана всі замовкли. Ця заввага вправила всіх в не дуже приємний настрій. Та що було робити? За кілька годин вони підіхали під замок тоботанців. Тоботанські вояки повиходили з замку і почали видавати зо себе грізні оклики. „Здається, що ми попали з дощу під ринву", завважила Маґра.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".